

Politieke economie

Politieke economie gaat over de inrichting van de samenleving in de breedste zin van het woord. In elk geval alle fysieke plaatsen in een samenleving vallen er onder: hoe zien bedrijven er uit? Hoe veel en wat voor wegen worden er aangelegd? Ook de persoonlijke, sociale aspecten van een samenleving, daar gaat politieke economie over: wie beslist waarover? "Economie" komt van het oud-Griekse "oikos", wat "huis" betekent. Economie betekent letterlijk "huishouding." "Politiek" komt van het eveneens oud-Griekse "politeia", wat "stadstaat" betekent - de toentertijd in Griekse streken gangbare samenlevingsvorm. Laten we, zoals hier en daar al is voorgesteld, "economie" gebruiken als benaming voor het materiële reilen en zeilen van een samenleving. "Politiek" zou ik willen reserveren voor alles wat met de besluitvorming, de omgang en andere immateriële zaken te maken heeft.

Gemakkelijk

Als je op scholen en universiteiten 'economie' en 'politicologie' volgt, leer je vrijwel uitsluitend over de huidige economie, of politiek. En daarbinnen dan nog alleen die kennis die je kan gebruiken om die economie of politiek op de korte termijn te kunnen voorspellen.

Dat voorspellen, dat is welhaast zo ingewikkeld als het voorspellen van het weer. Vandaar ook dat economie (en eigenlijk ook politicologie) niet de gemakkelijkste studie is. Vandaar echter NIET dat alle soorten economie bestuderen of bediscussiëren moeilijk zouden moeten zijn! Het doorgronden van grondslagen van een economie bijvoorbeeld, of van een samenleving in het algemeen, is een stuk minder ingewikkeld. Of misschien *anders* ingewikkeld. Een beetje zoals dat het makkelijker is om te leren dat het weer ontstaat door opwarming van (zee)water en (vooral) lucht dan te leren hoe je kan voorspellen hoe warm het over drie dagen in Nunspeet zal zijn.

Dogma

'Gewone' economen weten dus weliswaar veel over de werkingen van een heel bepaald soort economie, namelijk de gangbare kapitalistische economie. Van alle overige soorten bestaande en mogelijke economieën weten ze meestal net zo veel of weinig als jij of ik. Dus... niemand hoeft zich geremd te voelen door een gebrek aan kennis — voor zover geremdheid überhaupt nodig is... We zijn allemaal leken, leek me (lijkt me).

Verder lezen

Wie zich in de geschiedenis van het denken over de grondslagen van economie, of politieke economie wilt verdiepen, leze "Politieke economie van Plato tot Marx", van Louis Zimmerman (1987, Wolters Noordhoff). Hoewel ik het helaas bij lange na niet uit heb gekregen voor het maken van deze reader [de reader behorende bij de serie bijeenkomsten "Jouw ideale economie" van

Zin!, 2002/2003], kan ik je verzekeren dat het een buitengewoon goed boek is. De schrijver lijkt welhaast alles gelezen te hebben op het gebied van politieke economie. Hij laat bijvoorbeeld veelvuldig zien dat in het denken het wiel vaak opnieuw uitgevonden wordt, of nog erger, dat bepaalde lieden (volgens Zimmerman onder meer Adam Smith) doen alsof ze iets hebben uitgevonden... Ongeveer een derde van het boek gaat over (utopisch) socialistische ideeën. Waar vind je dat tegenwoordig nog? Ik moet trouwens zeggen dat ik vermoed dat dit boek ook alleen nog in bibliotheken te vinden is. Over de inhoud zal ik niets verklappen, maar wie dit boek gelezen heeft weet echt iets – als je het allemaal kan onthouden natuurlijk...

Menno Sijtsma
© 2002